

Referències

Com és ben sabut, els pronoms febles *en* i *hi* substitueixen, en general, complements introduïts per la preposició *de* i complements introduïts per les altres preposicions (normalment *a*, *en* i *amb*). Aquesta norma de distribució coneix les seves excepcions. Per exemple, els complements adverbials de manera es representen per mitjà del pronom *hi*, encara que siguin locucions amb la preposició *de* com a primer terme i, especialment, encara que aquest complement adverbial figuri, duplicant el pronom, en aposició després del verb, realment introduït per la preposició *de*: *Abans anaven de bracet però ara ja no hi van* (en què *hi* vol dir *de bracet*); *Hi treballen molt, de malament*. Més difícil és d'adquirir exemples del pronom *en* representant complements introduïts per preposicions altres que *de*. Diem, certament, *Si ara no aprens a conduir no n'aprendràs mai* o *Abans parlaven sobre política però ara no en parlen mai*, però es tracta, en aquests casos, de verbs —*aprendre* i *parlar*— que poden regir dues preposicions i, de fet, *en* representa, en cada un d'ells, *de conduir* i *de política*. Aquesta concurrència de preposicions pot originar alguna vacil·lació en l'ús dels pronoms que comentem, però en alguns casos ni hi ha, de fet, tal concurrència: un mateix nom, per exemple, pot regir preposicions diferents segons el verb del qual fa de complement: *aleshores*, el complement d'aquest nom —o també podríem dir el complement de la locució verbal, si admetíem que el conjunt del verb i el nom formen una locució— s'ha de subsistir per *en* quan és introduït per la preposició *de*, i per *hi* quan és introduït per qualsevol de les altres preposicions.

Tenim un exemple del que acabem de dir en les frases formades amb el substantiu *referència*, *fer referència* i *tenir referència* (o *tenir referències*). En la primera, el substantiu —o, si es vol, la frase verbal— regeix la preposició *a*: *fer referència a una cosa*, com diu ~~constantment el Diccionari~~ *constantment el Diccionari* ~~la segona~~, en canvi, regeix la preposició *de*: *tenir referència d'una cosa*, *tenir referències d'algu*. Tanmateix, llegim sovint frases com *En va fer referència*, *L'autor no en fa referència*. D'acord amb tot el que hem dit, caldria dir, sens dubte, *Hi va fer referència*, i *L'autor no hi fa referència*, en què *hi* vol dir *a aquell fet*, i reservar el pronom *en* per als casos en què *referència* regeix la preposició *de*: *No en tinc cap referència*, *d'algú que m'expliqués*.